

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

ภาษาเป็นศิลป์และเป็นศาสตร์ ภาษาที่ดีนอกจากสื่อความหมายดีแล้ว ยังต้องมีความงามทั้งในกระบวนการและการใช้ภาษา ดังนั้นจึงจำเป็นต้องรู้จักรสของภาษา ภาษาจึงเป็นวิชาประเภทศิลป์แต่เป็นศิลป์ที่ยากยิ่ง เพราะไม่สามารถสัมผัสด้วยประสาทได้ต้องสัมผัสด้วยใจ ศิลป์ของภาษาจึงเป็นศิลป์ที่สูงส่ง ศิลป์ทุกงานอาศัยความชำนาญและต้องอาศัยการฝึกฝนมาก ส่วนที่กล่าวว่าภาษาเป็นศาสตร์นั้น หมายถึง ภาษาต้องมีระเบียบกฎเกณฑ์ ภาษาจึงเป็นวิชาที่เป็นศาสตร์ แต่กฎเกณฑ์หรือหลักทางภาษาไทยไม่ตายตัว เหมือนกฎเกณฑ์ทางวิทยาศาสตร์เพราะบางครั้งกฎเกณฑ์ทางภาษาไทยก็เปลี่ยนได้ตามกาลสมัย แต่ก็ต้องเป็นไปตามความเห็นชอบต่อส่วนรวม วิชาภาษาไทยถือการเรียงคำเป็นสำคัญ ถ้าเรียงผิดที่ความหมายก็เปลี่ยนไป (ผอบ ไปษะกฤษณะ, 2526, หน้า 1 - 3)

การเรียนการสอนภาษาไทยจำเป็นที่จะต้องจัดการเรียนการสอนให้สัมพันธ์กัน ทั้ง 4 ทักษะคือ ทักษะการฟัง ทักษะการพูด ทักษะการอ่าน และทักษะการเขียนเพราะความเป็นจริงตามธรรมชาติแล้ว การใช้ภาษาไทยเพื่อการติดต่อสื่อสารในชีวิตประจำวันของคนนั้นทักษะภาษาทั้ง 4 ด้านจะมีความสัมพันธ์กันอยู่ตลอดเวลา การฟัง การอ่านเป็นการรับสาร ส่งสารด้วยการพูดและการเขียนไม่สามารถแยกใช้ทักษะใดทักษะหนึ่งออกจากกันได้ การที่นักเรียนจะประสบผลสำเร็จในการเรียนวิชาต่างๆ ได้มากน้อยเพียงใดก็ขึ้นอยู่กับความสามารถในการฟังหรือความสนใจการจับใจความของเรื่องที่อ่าน แล้วสามารถพูดหรือเขียนถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิดจากเรื่องที่อ่าน เขียนขยายความ เขียนบรรยาย เขียนประยุกต์ ในสภาพความเป็นจริงเด็กที่มีความสามารถในการอ่านจะประสบความสำเร็จในการเขียนมาก มีจินตนาการในการใช้ภาษาดี เพราะได้เรียนรู้แนวทางการใช้คำต่างๆ จากสำนวนภาษาในหนังสือต่างๆ ที่อ่านพบ (กรรณิการ์ พวงเกษม, 2532, หน้า 1)

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ได้กล่าวถึงหลักการในมาตรา 7 ว่าในกระบวนการเรียนรู้ที่ต้องมุ่งปลูกฝังจิตสำนึกที่ถูกต้องเกี่ยวกับการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข รู้จักรักษาและส่งเสริมสิทธิหน้าที่เสรีภาพ เคารพกฎหมาย ความเสมอภาค และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ภูมิใจในความเป็นไทย รู้จักรักษาผลประโยชน์ส่วนรวมและของประเทศชาติรวมทั้งส่งเสริมศาสนา ศิลปวัฒนธรรมของชาติ การกีฬา ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทยและความรู้อันเป็นสากลตลอดจนอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีความสามารถในการ

ประกอบอาชีพ รู้จักพึ่งตนเอง มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ใฝ่รู้และเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง (คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2542, หน้า 5-6)

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 กำหนดสาระและมาตรฐานการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยสาระที่ 3 มาตรฐานที่ 3 สามารถเลือกฟังและดูอย่างมีวิจารณญาณ และพูดแสดงความรู้ ความคิด ความรู้สึกในโอกาสต่างๆ อย่างมีวิจารณญาณและสร้างสรรค์ (กรมวิชาการ, 2544 ข, หน้า 3)

การเขียนเชิงสร้างสรรค์เป็นการแสดงออกซึ่งความรู้สึกนึกคิดของตนเอง ซึ่งไม่ได้ลอกเลียนใครออกมาเป็นลายลักษณ์อักษรด้วยภาษาที่ขัดเกล่าอย่างเหมาะสม ถูกต้องตามประเภทของเนื้อหาที่แสดงออก ซึ่งข้อเขียนเชิงสร้างสรรค์อาจจะให้ความคิดแปลกใหม่ นั่นคือความคิดที่ไม่ซ้ำแบบหรือไม่ได้ลอกเลียนผู้อื่นมาเป็นความคิดของผู้เขียนเอง หรือดัดแปลงมาอย่างแนบคายด้วยภูมิปัญญาของตน โดยใช้ภาษาคมคายกะทัดรัด ทั้งนี้ต้องเป็นการใช้ภาษาที่ไม่ผิดแปลกไปจากระเบียบของภาษา ซึ่งเป็นที่ยอมรับกันและมีประโยชน์ไม่ทางตรงก็ทางอ้อม (กรมวิชาการ, 2536, หน้า 311) ซึ่งจะช่วยเปิดโอกาสให้ผู้เรียนคิดได้อย่างรวดเร็ว ได้ทดลองความสามารถในการเขียน แสดงออกถึงความรู้สึก ความมีสุนทรียภาพ ความคิด ความเข้าใจ และแสดงปฏิกิริยาต่อสิ่งเร้าที่ได้พบเห็น (พิสมัย อำไพพันธ์, 2537, หน้า 3) นอกจากจะเป็นการฝึกทักษะการเขียน เพื่อพัฒนาสมรรถภาพทางการเขียนของนักเรียน ซึ่งจะก่อให้เกิดประสิทธิภาพในการถ่ายทอดความคิดและสื่อความหมายให้เกิดประโยชน์ที่ต้องการสูงสุดแล้วยังเป็นการฝึกทักษะการคิด เพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนให้กว้างขวางยิ่งขึ้น อันจะส่งผลต่อเนื่องไปถึงการพัฒนาคุณภาพของทรัพยากรบุคคลอีกทางหนึ่งด้วย จึงนับได้ว่าการฝึกเขียนเชิงสร้างสรรค์เป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งที่ควรจะต้องปลูกฝังและพัฒนาให้กับเด็ก (บังอร พุ่มสะอาด, และ คณะ, 2537, หน้า 9) ดังที่ (นิจ จันทรีมล, 2535, หน้า 12) เสนอความเห็นไว้ว่าการคิดและการเขียนมีความสัมพันธ์กัน เพราะก่อนที่จะเขียนออกมาอย่างสร้างสรรค์ได้นั้น จะต้องมีความคิดสร้างสรรค์ก่อนคือต้องมีการคิดแบบอนกนัย ซึ่งประกอบไปด้วยความคิดคล่อง ความคิดยืดหยุ่น ความคิดริเริ่มและความคิดละเอียดลออ โดยนำแนวคิดนั้นมาแสดงออกในการเขียนและการเขียนนั้นก็คือการเขียนเชิงสร้างสรรค์

การ์ตูนเป็นที่นิยมสำหรับเด็กและวงการหนังสือยอมรับว่าการ์ตูนมีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ของเด็ก จึงมีคำพูดที่คุ้นและยอมรับกันก็คือ การ์ตูนอยู่คู่กับเด็ก ไม่ว่าจะเป็นการ์ตูนทีวี การ์ตูนภาพยนตร์ และหนังสือการ์ตูน ทั้งที่อยู่ในรูปแบบหนังสือพิมพ์รายวัน นิตยสารและการ์ตูนเล่ม ล้วนแล้วแต่ได้รับการต้อนรับอย่างดีจากผู้ดู ผู้อ่านในวัยเยาว์ทั้งสิ้น ปัจจุบันการ์ตูนเริ่มเข้ามามีอิทธิพลมากขึ้น จึงทำให้การ์ตูนเป็นเครื่องมือการศึกษาหาความรู้ เช่นเดียวกันหนังสือเรียน และหนังสือตำราอื่นๆ เมื่อเป็นเช่นนี้การ์ตูนได้ถูกนำมาใช้เป็นสื่อการเรียนการสอนอย่างหนึ่งในโรงเรียน (จินตนา ไบกาชุยี่, 2536, หน้า 22) เมื่อพิจารณาถึงประโยชน์ที่ใช้ปรากฏว่าการ์ตูน

ทำให้นักเรียนสนใจเนื้อหาวิชามากขึ้น ใช้สอนเด็กประเภทต่างๆกันได้เป็นรายบุคคล ทำให้การสอนดีขึ้น และทำให้นักสนใจในการอ่านและเขียนมากขึ้น (ฉลอง ทับศรี, ม.ป.ป, หน้า 72)

การคูณที่ครูใช้เสริมเพิ่มเติมจากหนังสือเรียนเพื่อให้การเรียนการสอนได้ผลดียิ่งขึ้นด้วย นับได้ว่าเป็นสื่อการเรียนการสอนที่มีประโยชน์มาก เพราะนอกจากจะเป็นเครื่องมือที่ครูสามารถเลือกสรรนำมาวางแผนการใช้ในการเรียนการสอนให้บรรลุเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพแล้วยังช่วยส่งเสริมให้นักเรียนได้รับความรู้เกี่ยวกับสิ่งต่างๆ อย่างกว้างขวางได้พัฒนาความคิดสติปัญญา ทางด้านการเขียน และที่สำคัญคือเป็นเครื่องมือที่สำคัญอย่างหนึ่งที่ช่วยให้นักเรียนรู้จักศึกษาหาความรู้ด้วยตนเอง (สมพร จารุณี, 2535, หน้า 81)

จากการประเมินของสำนักงานประเมินคุณภาพการศึกษาจำแนกตามรายมาตรฐานด้านผู้เรียน พบว่า ผลการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษาชั้นพื้นฐานของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) ในส่วนมาตรฐานด้านผู้เรียน จำนวน 10 มาตรฐาน พบว่ามาตรฐานที่ 4 ผู้เรียนมีความสามารถ คิดวิเคราะห์ คิดวิจารณ์ มีความคิดสร้างสรรค์ คิดไตร่ตรอง และมีวิสัยทัศน์อยู่ในอันดับต่ำสุด เป็นเรื่องที่น่าวิตกและถือเป็นประเด็นวิกฤตสำหรับการจัดการศึกษาในประเทศไทย (ถวัลย์ มาศจรัส, 2548, หน้า 3)

จากปัญหาดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาการพัฒนาความสามารถการเขียนเชิงสร้างสรรค์กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้ภาพการ์ตูนประกอบการสอน เพราะการ์ตูนเป็นที่ยอมรับว่า เป็นที่นิยมมีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ของเด็ก เป็นเครื่องมือที่ครูสามารถเลือกสรร นำมาวางแผนการใช้ในการเรียนการสอน สร้างบรรยากาศที่ดีต่อการเรียนรู้ อันจะส่งผลต่อการพัฒนาการคิดในรูปแบบต่างๆ ผ่านกระบวนการทางภาษาและด้วยเหตุที่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เป็นปีแรกในการเริ่มเรียนในช่วงชั้นที่ 2 และผ่านการเรียนทักษะทางภาษาในช่วงชั้นที่ 1 มาแล้วจึงนับว่าเป็นการพัฒนาผู้เรียนในจุดที่เหมาะสม

ความมุ่งหมายของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มีความมุ่งหมายดังนี้

1. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถการเขียนเชิงสร้างสรรค์กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย โดยใช้ภาพการ์ตูนประกอบการสอนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ก่อนเรียนและหลังเรียน
2. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถการเขียนเชิงสร้างสรรค์กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ระหว่างการใช้ภาพการ์ตูนประกอบการสอนกับการสอนตามปกติ
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ต่อการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยโดยใช้ภาพการ์ตูนประกอบการสอน

ความสำคัญของการวิจัย

1. ผลของการวิจัยจะเป็นแนวทางในการนำไปใช้ประโยชน์ในการเรียนการสอนให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้น
2. ได้แนวทางสำหรับครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยและผู้ที่สนใจได้ศึกษาค้นคว้าในพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในชั้นอื่นต่อไป
3. ส่งเสริมให้นักเรียนมีความพึงพอใจที่ต่อการเรียนวิชาภาษาไทยมากยิ่งขึ้น
4. ส่งเสริมให้นักเรียนได้พัฒนาความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์เพื่อได้ดียิ่งขึ้น

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลพบุรี เขต 2 อำเภอหนองม่วง จังหวัดลพบุรีในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2551 จำนวน 350 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (purposive sampling) ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนอนุบาลวัดหนองม่วง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลพบุรี เขต 2 อำเภอหนองม่วง จังหวัดลพบุรี และใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (simple random sampling) ได้นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4/1 จำนวน 25 คน เป็นกลุ่มควบคุม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4/2 จำนวน 25 คน เป็นกลุ่มทดลอง รวมทั้งสิ้น 50 คน

2. เนื้อหา

เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ สาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 การเขียนคำ การเขียนประโยค การเขียนข้อความ การเขียนสำนวน การเขียนเรียงความ

3. ตัวแปรในการศึกษา

3.1 ตัวแปรต้น คือ การสอนซึ่งแบ่งได้ 2 ประเภท คือ

- 1) การสอนเขียนเชิงสร้างสรรค์โดยใช้ภาพการ์ตูนประกอบการสอน
- 2) การสอนตามปกติ

3.2 ตัวแปรตาม

- 1) ความสามารถด้านการเขียนเชิงสร้างสรรค์
- 2) ความพึงพอใจที่มีต่อการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

นิยามศัพท์เฉพาะ

การเขียนเชิงสร้างสรรค์ หมายถึง การเขียนที่แสดงความรู้สึกนึกคิดโดยอาศัยประสบการณ์ จินตนาการ ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ซึ่งทำให้ผลงานแปลกใหม่ ที่มีลักษณะเป็นอิสระไม่ลอกเลียนแบบผู้อื่นเกิดจากจินตนาการ ความสามารถ และประสบการณ์ของแต่ละคนที่เชื่อมโยงสร้างคำ สร้างรูปแบบที่แปลกใหม่ตามจินตนาการของตนเองโดยงานเขียนเชิงสร้างสรรค์นั้นจะต้องแสดงองค์ประกอบเกี่ยวกับความคิดสร้างสรรค์ ดังต่อไปนี้

1. **ความคิดริเริ่ม** หมายถึง ความสามารถคิดแปลกใหม่แตกต่างจากความคิดธรรมดาหรือความคิดง่าย ๆ ความคิดริเริ่มอาจจะเกิดจากการนำเอาความรู้เดิมมาคิดดัดแปลงและประยุกต์ให้เกิดเป็นสิ่งใหม่ขึ้น เช่นวาดรูปก็ดูความกล้าที่ลายเส้น การให้สี ความแปลกของความคิด พวกนี้สามารถคิดทะลุโลกและมีมิติของเวลา ทะลุกรอบที่วางไว้

2. **ความคิดคล่อง** หมายถึง ความสามารถในการคิดตอบสนองต่อสิ่งเร้าให้ได้มากที่สุดเท่าที่จะมากได้ หรือสามารถคิดหาคำตอบที่เด่นชัดและตรงประเด็นมากที่สุด ซึ่งจะนับปริมาณความคิดที่ไม่ซ้ำกันในเรื่องเดียวกันพุดง่าย ๆ คือมองในแง่ปริมาณของผลงาน

3. **ความคิดยืดหยุ่น** หมายถึง ความสามารถในการปรับสภาพของความคิดในสถานการณ์ต่างๆ ได้ ความคิดยืดหยุ่นเน้นในเรื่องของปริมาณที่เป็นประเภทใหญ่ๆ ของความคิดแบบคล่องแคล่ว เป็นตัวเสริมและเพิ่มคุณภาพของความคิดคล่องแคล่วให้มากขึ้นด้วยการจัดเป็นหมวดหมู่และมีหลักเกณฑ์ยิ่งขึ้น

ภาพการ์ตูน หมายถึง ศิลปะลายเส้น ภาพวาดลายเส้น ในรูปแบบต่างๆ เพื่อใช้สื่อความหมายประกอบการจัดการเรียนรู้ซึ่งใช้ประกอบการเขียนสอนเขียนเชิงสร้างสรรค์ โดยใช้สื่อความหมายต่างๆ ตามสภาพการณ์ ในการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

ความสามารถด้านการเขียนเชิงสร้างสรรค์ หมายถึง ความสามารถในการถ่ายทอดความคิดออกมาเป็นงานเขียนเชิงสร้างสรรค์ได้วัดได้โดยแบบวัดความสามารถการเขียนเชิงสร้างสรรค์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นและหาคุณภาพแล้ว

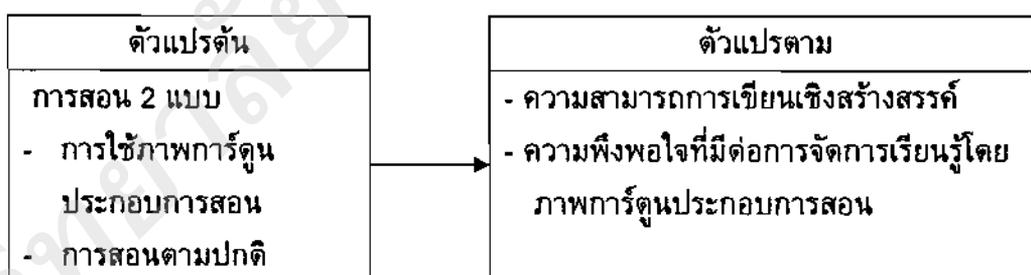
การสอนโดยใช้ภาพการ์ตูนประกอบการสอน หมายถึง การจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ที่ใช้ภาพการ์ตูนลายเส้นที่ผู้วิจัยสร้างเองเป็นสื่อประกอบการสอนของครู 5 ขั้นตอน คือ 1. ชื่นจูงใจ 2. ชื่นแลกเปลี่ยนความคิด 3. ชื่นเขียน 4. ชื่นแลกเปลี่ยนความคิดจากเรื่องที่เขียน 5. ชื่นติดตามผลกิจกรรม

การสอนตามปกติ หมายถึงการจัดการเรียนรู้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ตามคู่มือครูของกรมวิชาการ หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ซึ่งมี 3 ขั้นตอน คือ 1. ชื่นนำ 2. ชื่นสอน 3. ชื่นสรุป

ความพึงพอใจต่อการเขียนเชิงสร้างสรรค์ หมายถึง ความรู้สึกและความคิดของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยโดยใช้ภาพการ์ตูนประกอบการสอนซึ่งวัดได้จากแบบสอบถามความพึงพอใจที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การสอนเขียนเชิงสร้างสรรค์เป็นสิ่งที่สามารถพัฒนาขึ้นได้โดยนำสื่อที่ส่งเสริมการเขียนมาจัดการเรียนรู้ให้นักเรียนได้มีโอกาสใช้ความคิดและจินตนาการที่อิสระ ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงได้นำภาพการ์ตูน ซึ่งเป็นสื่อที่สามารถพัฒนาการเขียนมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ เพื่อกระตุ้นในการแสดงออกทางความคิด และการเขียน โดยคำนึงถึงธรรมชาติและความต้องการของนักเรียน ทั้งยังส่งเสริมสนับสนุน การใช้ภาษาอีกทางหนึ่งด้วย ซึ่งส่งผลให้นักเรียนเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีลีลาการเขียนอย่างเต็มที่ต่อไปในอนาคตและเป็นพื้นฐานในการเรียนระดับสูงต่อไป

สมมติฐานในการวิจัย

1. ความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ภาพการ์ตูนประกอบการสอนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน
2. ความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ภาพการ์ตูนประกอบการสอนสูงกว่าการสอนตามปกติ